

עין משפט
גזר מצוה

פס א ב מיי פיי מהלי שפירות הלכה ד עיין בהשגות ובזמ"מ סמך עיין פט טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף ג:

הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה אם כו ט"ו מניס קרי שבת ויתר על הוצאה תא"מ (וכן מחקו רש"י):

הגהות מוהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה הרי זה קידש וכו' ומאמץ וכאן סי'. עיין רש"י ומוס' בחולין דף קט ע"ב ד"ה לא נמנהל ונשבת דף קמב פ"א בתוס' ד"ה שפלה ודוק היטב:

מוסף רש"י

אומר לו. לבעל הכרם, גדרו. אמה שלא יאסרו נפקין את תבואת השדה משום כלאים, לפי שמקד בעל השדה את ויטעו סמוך לגדר דמתן (כ"ב טו). היה גדר צינתיים זה סמוך לגדר ממלא את חליטתיו וזה סמוך לגדר את ויטעו וזה סמוך, ושאלין שם גדר תתן לא יטע אדם אין סמוך לשדה חבירו אלא"כ היתירה ממנו ד' אמות כדי עבודת הכרם דבהכי הוי כלאים (כ"ב ב). קידש. התבואה אם הוסקו מאמץ, לישאל דקדא נקט פן תוקדש (שם ב). והייבב באחריותו. דגם לאסור תבואתו על חבירו (בבברות כח). והקדיחו יורה. נתקלקל הצב מעמלו (גמיר' עט, צט). ר' מאיר אומר גותן לו דמי צמרו. דמטיקרא ואע"פ דמשתתף שוי טפי לנריכים נמר אדום (גמיר' עה). דמיים שגמר לנן נמכר שוק, דקניי' בגמלו לשלם כשעת הובילה (ב"מ טח). דמי נמר לנן כמו שגמר לו, דקניי' דמייו ומתחייב מעות (שם ע"ד). גותן לו זכע זה דמי נמר לנן כבתחלה אם יליה, דסבירה ליה לר"מ כל המשנה מדעת בעליו נקרא גולן ונטול האמר לעמלו, אע"פ שהוא מעלה עשויי' דמיים (ע"ז ז). ר' יהודה אומר. אי"כ מנאל זה משתכר בשעירו, אלא ידו על התחתונה (שם) אם כן מתחייב מנאל זה נהנה, שזה הביאו לו מן השוק, אלא מחזיר לו את האמר כמות שהוא זכעו ידו על התחתונה (ב"מ ק"ד). אם השבחה שהשיב האמר, יתר על הדיציאה. שהוליא הצב, גותן לו. בעל האמר. את הדיציאה. סמנים ועצים ושכר פעולה כשכיר יוס ולא שגר שלם כמו שהנהיה עמו (ע"ז ז, ב"מ ק"ה) ולא מה שראוי כגולתמו, והוי טפי (ב"מ שם).

ק:

אומר לו גדרו. פי' לבעל הכרם דהוא המזיק דד' אמות שאמרו להרחיק הוא בשביל עבודת הכרם כדתנן בלא יחפור (כ"ג דף כו. וס') לא יטע אדם אין סמוך לשדה חבירו אלא"כ הרחיק ממנו ד' אמות אחד גפנים ואחד כל אין ומפרש בגמ' ד' אמות שאמרו כנגד עבודת הכרם ואפילו

ר' יוסי דאמר התם על הניזק להרחיק את עצמו הא אי"ר אשי התם מודה ר"י בגיירי דיליה והכא גיירי דבעל כרם הס דחשדינן ליה שלא יציא מחרישתו בשדה חבירו לפיכך צריך לעשות כותל או להרחיק ארבע אמות והא דנקט אומרינן לו גדר ולא נקט חייב לגדר נראה לר"י לפי שצריך להתרות בו ואם לא התרו בו לגדור אין חייב באחריותו ולהכי נקט נמי תרי זימני נפלה אומר לו גדר דאף פעם שמיט דנפלה צריך להתרות בו ואם לא התרו בו לגדור אין חייב באחריותו שאין סבור להיות חייב לגדור כל שעה שנפלה ונפלה פעם

שלישית מספקא לר"י אם צריך להתרות בו בכל פעם או שמא סגי בתרי זימני ור"מ מפרש דלהכי נקט תרי זימני לאשמועינן שאם יש תוספת מאמץ בין מה שהוסקי כשנפלה ראשונה ובין מה שהוסקי כשנפלה שניה דאין מנטרפין לאסור דקמא קמא בטלה ודוקא כשיש הפסק צינתיים אבל בעלמא כלאים נאסרין במאמץ ואלא אמרינן כל פורתא כשהוא גדל מתבטל והא דאמר צפ' בתרא דע"ז (דף עג. וסס') המערה י"ן נסך מחצית לצור אפילו כל היום כולו קמא קמא בטל מפרש ר"מ דפסקין פסוקי אבל אם מערה בלא הפסק אסור מידי דהוא אכלאים הנאסרין בתוספת מאמץ לפי שגדל בלא הפסק והא דאמר בצמה אשה (שבת דף סה: וסס') שמואל עבד לצמיה מקוואות ציומי ניסן כו' שמא ירבו הנוטפים על הוחלים היינו שמא ירבה בלא הפסק וכן בפרק הנודר מן הירק (נדרים דף מ:) גבי צאל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית ורבו גידוליו על עיקרו מותר ולא אמרינן קמא קמא בטיל לפי שגדל בלא הפסק ורבי יוחנן גופיה דקאמר בפרק בתרא דע"ז (דף עג. וסס') ראשון ראשון בטל אית ליה התם בנדרים גידוליו היתר מעלין את האיסור ור"י בן רבינו מאיר פירש בתוספתא בנדרים דבאל וכלאים וגבי נוטפין דווסתן בכך ליגדל מעט מעט לא בטיל קמא קמא כמו ציין נסך דהתם לא שייך למימר הכי אבל קשה דאמר צפ' הערל (בימות דף פג: וסס') נתן סאה ונטל סאה עד רובו וצרכו מיהא מיפסקל ולא אמר קמא קמא בטיל וי"ל דהתם צמי פירות איירי דהחמירו טפי ואי"מ אי צמי פירות איירי היכי מדמה לה לתרומה דרצנן דמי פירות דפסולין דאורייתא דממעט בפרק כיסוי הדם (חולין דף פד. וסס') מדכתיב מיס יתירא והיאך יהיו כשרים במחנה על מחנה דאורייתא וי"ל דזוחק דאע"ג דמיפסלי מדאורייתא מחנה על מחנה כשרים להטביל בהם מחטין וצינוריות דאין צריכין ארבעים סאה מדאורייתא אלא מדרבנן ומיהו אכתי קשה מהא דמסיק רב דמי בפרק שלישי דבכורות (דף כג. וסס') גבי הלוקח זיר מעם הארץ משיקו צמים והוא טהור אי רוצא מיא נינהו סלקא להו השקה ואי רוצא זיר נינהו לא בעי השקה דמים בטלים צייר ומסיק לא שנו אלא לטבול בו פיתו אבל לקדירה לא דמלא מין את מינו וייעור אלמא התם אע"ג שהיו כבד מצוטלות חחרות וייעור בתוך הקדירה וכל שכן דלא אמרינן קמא קמא בטיל וי"ל דהתם חומרא הוא שהחמירו גבי טומאה דאע"ג דפסיק פסוקי לא בטלה ואע"ג דבמכה צדדים איסור חמור מטומאה כדאמרינן בפרק כיסוי הדם (חולין דף פו: וסס') אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להחיר התם החמירו חכמים בטומאה יותר ואין ראייה משמעתא בתרייתא דנדה (דף עא: וסס') דמחלק גבי דם מצוסה צין פסק ללא פסק דשאני דם מצוסה דרצנן ויש להקל בו יותר ומהא דאמר צפ' כיסוי הדם (חולין דף פו. וסס') ובפרק התערוצת (ובאחד דף עז: וסס') גבי הא דמתן דם שנתערב צמים אם יש (א) מראית דם בו כשר וקאמר בגמ' לא שנו אלא כשנפלו מיס לתוך דם אבל דם שנתערב צמים ראשון ראשון בטל התם בלא שינויא שפיר' אחי שפיר דהתם גבי דם היינו טעמא דכיון שנדהה שוב אין נראה שכן הוא הדין בכל דבר הקרד ואפילו למ"ד אין דיחוי בצעלי חיים בשחוטטין יש דיחוי וכן מוכח בפרק כיסוי הדם (חולין דף פז: וסס') דטעמא משום דיחוי הוא דמסיק צמר הכי ולענינן כיסוי אין צו דיחוי דאין דיחוי אצל מלות מכלל דלענין דם הוי טעמא משום דיחוי ואין להקשות מהא דאמר בפרק נוטל (שבת דף קמב.) סאה תרומה שנפלה למאה של חולין ולא הסיפיק להעלותה עד שנפלה אחרת לא תעלה ולא אמרינן ראשון ראשון בטל אע"ג דנפל ע"י הפסק דהתם צריך להרים ובצנין אחר אין ק' סאה שנפלה צנן מתירין ולא שייך התם ראשון ראשון בטל: **נתייאש** במנה וי"א גדרה. דוקא נתייאש אבל אם לא נתייאש ועוסק כל שעה לגדור אע"פ שהוסקי מאמץ מותר כדתנן בגמ' כלאים (פ"ה מ"ו) הרואה ירק צמוד כרמו ואמר כשאגיע שם אלקטנו מותר לכשאחזור שם אלקטנו והוסקי מאמץ אסור אלמא כשהוא מחזר אחר לקיטתו כל שעה אפילו הוסקי מאמץ מותר וטעמא י"ל משום דכתיב לא תורע כרמך משמע זריעה דניחא ליה: **חייב** באחריותו. אע"ג דהיזק שאין ניכר לא שמיא היזק נראה לר"י דהא חשיב היזק ניכר שהרי ניכר שהוא כלאים כשרואה הגפנים בשדה אבל מטמא טהרות חבירו אע"פ שרואין השרץ על הטהרות לא חשיב היזק ניכר דמי יודע אם הוכשרו אבל אין לומר הכא נמי הוי היזק שאין ניכר וקנסוהו כמו במטמא שלא יהא כל אחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו דהכא ליכא למיחש כיון שבעל כרם נמי מפסיד ועוד * אי קנס הוא במזיד דוקא היה לו להתחייב: **אם** השבחה יתר עץ דיציאה. מפרש צירושלמי מהו השבחה יתר על הציאה צר נש דיהיב לחצריה חמש מנוי זמר וחמש מנוי סממנין ועשרה מנוי אגרא ואמר ליה זיל זכעיה סומקין ואולו זכעיההי אוכס א"ל אילו זכעמיה סומקא הוה שוה עשרים וחמש מנוי השתא זכעמיה אוכס לית הוא שוי אלא עשרים מנוי את אצדת דידך ואנא לא אצדנא דידי עד כאן לשון הירושלמי בפירקא ואורי' דהכי ט' פי' דרבי יהודה לפי הירושלמי אם השבח שהושבח האמר יותר על ט"ו [א] מניס והיתר על ט"ו מניס קרי שבה יתר על הוצאה והוצאה קרי עשרה מניס של שגר האצב שמוציא האצב וטורה ויהיה בשכרו י' מניס דהשתא אם השבח על ט"ו מניס יותר מי' מניס שהם יציאה גותן לו הציאה דהיינו י' מניס ולא יתן לו יותר ואם הציאה יתירה על השבח שלא הושבח על ט"ו מניס אלא ד' או ה' יתן לו השבח מה שהושבח על ט"ו ואין גותן לו כל י' מניס שהתנה עמו דא"ל את אפסקת דידך ואנא לא אפסקנא דידי ויש ליתן טעם לדברי הירושלמי למה לא יהיה כאן הדין כמו י' צבועה שלא ברשות דנעשה כאן כאליו כן התנה עמו אי"נ קנסא הוא משום דשינה ממה שזוה לו ומיהו אם השבח יתר על הציאה דמתן גבי זכע כעור לא הוי פירוש כי היא דירושלמי כי אין התנה עמו אלא ד' או ה' יתן לו השבח מה שהושבח על ט"ו ואין גותן לו כל י' מניס שהרי משמע טוב מן הגאה כגון שהגאה אין חזק כמו הכעור ע"י כך דמי הכעור יתירה על הגאה ואין לשון ירושלמי משמע כפי' ר"י שהרי משמע שאל לפרש מהו אם השבח יתר על הציאה ולדברי ר"י הוא מפרש הציאה יתירה על השבח והר"ר אלחנן פי' זע"א ולא מנאמץ כתובט :

הגוזל עצים פרק תשיעי בבא קמא

גדור. שלא יוסקי התבואה אחד ממאמץ בעור המחילה פרוצה ומאסר: **נתייאש** ולא גדרה. ובתוך כך הוציא הזרע אחד מן המאמץ שהיו צה בהיתר: **[א]** **הרי זה קידש**. ואין בטל אלא באחד ומאמץ וכאן יש קל"ט מן ההיתר וחד באיסור: **בתנ"י** **והקדיחו יורה**. שרפתו יורה שהרמיחו יותר

מדאי: גוטן לו **דמי זמרו**. והכא ליכא שבחה כלל דהא נשרף לגמרי וליכא למימר אם השבח יותר: **זכעו** **לאור**. כמו כעור. בגמ' [ק"ה] מפרש שזכעו צשירי זכע ומזיק בכונה הוא לפיכך ידו על התחתונה דברי הכל: **ואם השבח**. שהשציח האמר יתר על הציאה של זכע: **גוטן** לו. לזכע את הציאה ולא שגר שלם ומקבל זמרו. ודמי זמרו לא אמר דניתיב דלקני איהו שבחה דזמר דהא בלא זכע שהתנה עמו זכע וליכא שנויא דנקניייה: **לזכע** **לו** **אדום** כו'. קני צשינו לר"מ ולא יהיב ליה אלא דמי זמרו אבל לא דמי שבחו או זה יתן שכרו משלם ויקח האזמר: **ר' יהודה אומר** כו'. דקניס ליה להאי דשינה להיות ידו על התחתונה ולא נתהני משבחה ואגרא נמי כוליה לא ישקול אלא יציאה ואם יציאה יתירה על השבח יתן לו את השבח שהשציח את האמר ואם יצאה לתת את שכרו כגון שהשבח יותר על השכר יתן שכרו: **גמ' כפרא**

האזמר: **ר' יהודה אומר** כו'. דקניס ליה להאי דשינה להיות ידו על התחתונה ולא נתהני משבחה ואגרא נמי כוליה לא ישקול אלא יציאה ואם יציאה יתירה על השבח יתן לו את השבח שהשציח את האמר ואם יצאה לתת את שכרו כגון שהשבח יותר על השכר יתן שכרו: **גמ' כפרא**

המערה י"ן נסך מחצית לצור אפילו כל היום כולו קמא קמא בטל מפרש ר"מ דפסיק פסוקי אבל אם מערה בלא הפסק אסור מידי דהוא אכלאים הנאסרין בתוספת מאמץ לפי שגדל בלא הפסק והא דאמר בצמה אשה (שבת דף סה: וסס') שמואל עבד לצמיה מקוואות ציומי ניסן כו' שמא ירבו הנוטפים על הוחלים היינו שמא ירבה בלא הפסק וכן בפרק הנודר מן הירק (נדרים דף מ:) גבי צאל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית ורבו גידוליו על עיקרו מותר ולא אמרינן קמא קמא בטיל לפי שגדל בלא הפסק ורבי יוחנן גופיה דקאמר בפרק בתרא דע"ז (דף עג. וסס') ראשון ראשון בטל אית ליה התם בנדרים גידוליו היתר מעלין את האיסור ור"י בן רבינו מאיר פירש בתוספתא בנדרים דבאל וכלאים וגבי נוטפין דווסתן בכך ליגדל מעט מעט לא בטיל קמא קמא כמו ציין נסך דהתם לא שייך למימר הכי אבל קשה דאמר צפ' הערל (בימות דף פג: וסס') נתן סאה ונטל סאה עד רובו וצרכו מיהא מיפסקל ולא אמר קמא קמא בטיל וי"ל דהתם צמי פירות איירי דהחמירו טפי ואי"מ אי צמי פירות איירי היכי מדמה לה לתרומה דרצנן דמי פירות דפסולין דאורייתא דממעט בפרק כיסוי הדם (חולין דף פד. וסס') מדכתיב מיס יתירא והיאך יהיו כשרים במחנה על מחנה דאורייתא וי"ל דזוחק דאע"ג דמיפסלי מדאורייתא מחנה על מחנה כשרים להטביל בהם מחטין וצינוריות דאין צריכין ארבעים סאה מדאורייתא אלא מדרבנן ומיהו אכתי קשה מהא דמסיק רב דמי בפרק שלישי דבכורות (דף כג. וסס') גבי הלוקח זיר מעם הארץ משיקו צמים והוא טהור אי רוצא מיא נינהו סלקא להו השקה ואי רוצא זיר נינהו לא בעי השקה דמים בטלים צייר ומסיק לא שנו אלא לטבול בו פיתו אבל לקדירה לא דמלא מין את מינו וייעור אלמא התם אע"ג שהיו כבד מצוטלות חחרות וייעור בתוך הקדירה וכל שכן דלא אמרינן קמא קמא בטיל וי"ל דהתם חומרא הוא שהחמירו גבי טומאה דאע"ג דפסיק פסוקי לא בטלה ואע"ג דבמכה צדדים איסור חמור מטומאה כדאמרינן בפרק כיסוי הדם (חולין דף פו: וסס') אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להחיר התם החמירו חכמים בטומאה יותר ואין ראייה משמעתא בתרייתא דנדה (דף עא: וסס') דמחלק גבי דם מצוסה צין פסק ללא פסק דשאני דם מצוסה דרצנן ויש להקל בו יותר ומהא דאמר צפ' כיסוי הדם (חולין דף פו. וסס') ובפרק התערוצת (ובאחד דף עז: וסס') גבי הא דמתן דם שנתערב צמים אם יש (א) מראית דם בו כשר וקאמר בגמ' לא שנו אלא כשנפלו מיס לתוך דם אבל דם שנתערב צמים ראשון ראשון בטל התם בלא שינויא שפיר' אחי שפיר דהתם גבי דם היינו טעמא דכיון שנדהה שוב אין נראה שכן הוא הדין בכל דבר הקרד ואפילו למ"ד אין דיחוי בצעלי חיים בשחוטטין יש דיחוי וכן מוכח בפרק כיסוי הדם (חולין דף פז: וסס') דטעמא משום דיחוי הוא דמסיק צמר הכי ולענינן כיסוי אין צו דיחוי דאין דיחוי אצל מלות מכלל דלענין דם הוי טעמא משום דיחוי ואין להקשות מהא דאמר בפרק נוטל (שבת דף קמב.) סאה תרומה שנפלה למאה של חולין ולא הסיפיק להעלותה עד שנפלה אחרת לא תעלה ולא אמרינן ראשון ראשון בטל אע"ג דנפל ע"י הפסק דהתם צריך להרים ובצנין אחר אין ק' סאה שנפלה צנן מתירין ולא שייך התם ראשון ראשון בטל: **נתייאש** במנה וי"א גדרה. דוקא נתייאש אבל אם לא נתייאש ועוסק כל שעה לגדור אע"פ שהוסקי מאמץ מותר כדתנן בגמ' כלאים (פ"ה מ"ו) הרואה ירק צמוד כרמו ואמר כשאגיע שם אלקטנו מותר לכשאחזור שם אלקטנו והוסקי מאמץ אסור אלמא כשהוא מחזר אחר לקיטתו כל שעה אפילו הוסקי מאמץ מותר וטעמא י"ל משום דכתיב לא תורע כרמך משמע זריעה דניחא ליה: **חייב** באחריותו. אע"ג דהיזק שאין ניכר לא שמיא היזק נראה לר"י דהא חשיב היזק ניכר שהרי ניכר שהוא כלאים כשרואה הגפנים בשדה אבל מטמא טהרות חבירו אע"פ שרואין השרץ על הטהרות לא חשיב היזק ניכר דמי יודע אם הוכשרו אבל אין לומר הכא נמי הוי היזק שאין ניכר וקנסוהו כמו במטמא שלא יהא כל אחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו דהכא ליכא למיחש כיון שבעל כרם נמי מפסיד ועוד * אי קנס הוא במזיד דוקא היה לו להתחייב: **אם** השבחה יתר עץ דיציאה. מפרש צירושלמי מהו השבח יתר על הציאה צר נש דיהיב לחצריה חמש מנוי זמר וחמש מנוי סממנין ועשרה מנוי אגרא ואמר ליה זיל זכעיה סומקין ואולו זכעיההי אוכס א"ל אילו זכעמיה סומקא הוה שוה עשרים וחמש מנוי השתא זכעמיה אוכס לית הוא שוי אלא עשרים מנוי את אצדת דידך ואנא לא אצדנא דידי עד כאן לשון הירושלמי בפירקא ואורי' דהכי ט' פי' דרבי יהודה לפי הירושלמי אם השבח שהושבח האמר יותר על ט"ו [א] מניס והיתר על ט"ו מניס קרי שבה יתר על הוצאה והוצאה קרי עשרה מניס של שגר האצב שמוציא האצב וטורה ויהיה בשכרו י' מניס דהשתא אם השבח על ט"ו מניס יותר מי' מניס שהם יציאה גותן לו הציאה דהיינו י' מניס ולא יתן לו יותר ואם הציאה יתירה על השבח שלא הושבח על ט"ו מניס אלא ד' או ה' יתן לו השבח מה שהושבח על ט"ו ואין גותן לו כל י' מניס שהתנה עמו דא"ל את אפסקת דידך ואנא לא אפסקנא דידי ויש ליתן טעם לדברי הירושלמי למה לא יהיה כאן הדין כמו י' צבועה שלא ברשות דנעשה כאן כאליו כן התנה עמו אי"נ קנסא הוא משום דשינה ממה שזוה לו ומיהו אם השבח יתר על הציאה דמתן גבי זכע כעור לא הוי פירוש כי היא דירושלמי כי אין התנה עמו אלא ד' או ה' יתן לו השבח מה שהושבח על ט"ו ואין גותן לו כל י' מניס שהרי משמע טוב מן הגאה כגון שהגאה אין חזק כמו הכעור ע"י כך דמי הכעור יתירה על הגאה ואין לשון ירושלמי משמע כפי' ר"י שהרי משמע שאל לפרש מהו אם השבח יתר על הציאה ולדברי ר"י הוא מפרש הציאה יתירה על השבח והר"ר אלחנן פי' זע"א ולא מנאמץ כתובט :

הא

מסורת הש"ס

(א) לעיל ז"ח. (ב) גלעיל ז"ח. (ג) גלעיל ז"ח. (ד) לקמן ק"ה. (ה) ז"מ ע"ח: ק"ח: ע"ז ו: [וע"ש ז. בתוס'] ד"ה ר"מ"ו. (ו) [ספ"ו דכלאים]. (ז) [ד"ה כ"ה]. (ח) [ד"ה שמה]. (ט) [ד"ה אמר]. (י) [ד"ה ימיב]. (יא) [ד"ה רואין]. (טב) [כ' מהר"ש ח"ל בקצרה הר"י]. (יב) [כא לפירש המינות אם השבח יתר על הוצאה ומציין תחלה אם השבח ומפי' והיתר על ט"ו מניס קרי שבה ואח"כ מציין יתר על הוצאה ומפי' והוצאה קרי ובה אי"ש לשון התוס' ואי"ש למחוק מינות יתר על הוצאה שמקם מהרש"ל. היתקן מחילופי גרסאות, (יג) כתובות פ. ב"מ ק"ה, (יד) עיין בהגהות הראש',

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אומר וכו' אם יש בו מוראית דם נכר:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חייב וכו' אי קבם הוא במזיד דוקא. ק"ל הא הבנייתא מוקמינן כר"מ ור"מ הא סבור דרבנן קנסו שוגג אטו מזיד ואי"כ י"ל דסביר כמ"ק דרש"י דמקיים כלאים לא יהי דאורייתא והאיך דמסיק גמיו י"ל במזיד דהיי מוס' לא הקדימו קשייתם אהיא דהמסקנא (למה) [אלא] כהא דנתייאש משמע אף בשבח ואי"כ קשה כמ"ל וסיחו מרומים כזה קושיה מוס' ד"ה מחילת כרס ד"ל דמוחק דהבנייהא כר"מ דמקיים גס שגוג:

רבנו חננאל

כופרא דודי. ופירושו דריכים דריסין דרך צבוע אדום מראהו עמוק ודרך אדום אינו עמוק כל כך, והוא כמו המטלניות שמקנחין בהן ידיות של צבעין שהן כולם עשויין דריכים דריסים כענין דריסין. אי נמי דצבע בהו קופא. פי' כגון דאחא קוף וצבע האי צמר בהני סממנים שאין צבוע יפה ולא שבה לענין דמים. וי"א דצבע בהו קופא של צצרים שגול סממנין וקופתן של צצרים וצבע קופתו בסממניו וקא מהדר ליה קופתו צבועה דלא שבה לענין דמים. וי"א דצבע בהו גולין קוף של גגול, דקוף הוה מעיקרא וקוף לבסוף ולא שבה לענין דמים. רבינא אמר הכא במאי עסקינן דלא גול כלום אלא כגון דקיימי סממנין דחד גברא וצמר דחד גברא ואחא קוף וגסב צמר דהאי וצבעיה בסממנין דהיאך.